

Z R Z E S Z K A S Z E B S K Ő

KATOLICKIE PISMO LUDU KASZUBSKIEGO — 3 RAZY TYGODNIOWO

Z działalności Komitetu Pomocy Dzieciom i Starcom Kaszubskim „Rada”

WEJHEROWO (KAC). Komitet Pomocy Dzieciom i Starcom Kaszubskim „RADA” ukończył zasadniczy dział swego zadania przez opracowanie wykazu ewidencyjnego najbardziej potrzebujących pomocy rodzin kaszubskich. Wykaz ten obejmuje 5100 rodzin.

Ob. Wojewoda Gdański inż. Stanisław Zrałek przyjął w tych dniach delegację Komitetu „RADA”.

Dalej przeprowadzili członkowie Prezydium Komitetu „RADA” rozmowy z Reprezentantami odnośnych zagranicznych Instytucji pomocy społeczno - filantropijnej.

Projektowane jest zorganizowanie przesyłki paczek z Ameryki wprost pod adresem prywatnym poszczególnego podopiecznego, a nadto rozdział przedmiotów dowiezionych m. in. także na ten cel do Gdyni (rzeczy używane).

Dalej dowiadujemy się, że także Urząd Wojewódzki bada możliwości jednorazowej pomocy dla najbardziej biednych dzieci tuł. regionu (cukier) jak równieŜ rozważany jest projekt znalezienia źródeł zarobku dla ubogich kobiet, nie mogących chodzić do pracy poza dom z powodu ułomności czy obecności drobnych dzieci, — w postaci prac chałupniczych (hafty, sieci, pleconki).

Wten sposób istnieją zdaniem pracowników Komitetu „RADA” wszelkie dane po temu, że każdy z naszych najmłodszych i najstarszych obywateli na Kaszubach znajdzie na Gwiazdkę dla siebie i coś ciepłego na mróz i coś pożywnego na tak często niezaspokojony apetyt.

Katolik ministrem wychowania w Japonii

TOKIO (Obsł. wł.). Prof. Tomaka katolik został ministrem wychowania w nowym gabinecie japońskim.

Biskupi kanadyjscy ostrzegają

WATYKAN (Obsł. wł.). Biskupi kanadyjscy wydali list pasterski, ostrzegający wiernych przed pewnymi klubami, tajnymi stowarzyszeniami i „neutralnymi stowarzyszeniami”, m. in. przed masonerią i Y. M. C. A.

Nowa konstytucja w Japonii

TOKIO (API). Japońska Izba Reprezentantów uchwaliła nową konstytucję, której projekt był przedłożony przez Mac Arthura.

Pseudo-debaty nad projektem trwały prawie dwa miesiące. Zmiany wprowadzono jedynie w kwestiach drugorzędnych. Pierwsze dwa rozdziały, mówiące o sprawowaniu władzy cesarskiej i o wyzuczeniu się wojny, nie były dyskutowane.

Prezydium Komitetu „RADA” składa przy tej okazji wyrazy szczerego podziękowania pod adresem tych wszystkich, którzy bądź pracą bądź pomocą w postaci datków umożliwili sporządzenie wykazu, który połączy w pięknym czynie ratunku przed chłodem — głodem szlachetnego darczyńcy z wdzięcznym obdarowanym.

Uroczystości maryjne w Sianowie i Swarzewie

WEJHEROWO (KAC). Bardzo uroczyste zwyczaj obchodzić lud kaszubski święto Narodzenia Najświętszej Marii Panny przypadające 8 września. Lud zwie to święto Matką Boską Sévną. Szczególnie uroczystość obchodzi się to święto w dwóch centrach maryjnego kultu na Kaszubach w Sianowie i Swarzewie. Tegoroczne uroczystości M. B. Sévni zapowiadają się okazałe. Do Svjonova pielgrzymować będą Kaszubi z całej Szwajcarii

Kaszubskiej, z całych Kaszub środkowych. Natomiast Kaszubi z północy, z okolic Wejherowa, Beloce i Reboce z nad Bóttu (Bałtyku) pośpieszą do Królowej Rybaków — do Swarzewskiej Małdonny. Tegoroczny obchód 8 września będzie potężną manifestacją uczuć synowskiego przywiązania Kaszubów ku Matce Bożej. Kaszubi tłumnie oddadzą hołd swej Kaszubskiej Madonnie w Svjonovje (Sianowie) i Królowej Rybaków w Swarzewie.

Zjazd religijny Kaszubów Ziemi Zaborskiej

WIELE (KAC). Drugi tegoroczny odpust na Kalwarii Wielewskiej rozpocznie się w sobotę dnia 31 bm. o godz. 14. Kulminacyjny punkt uroczystości przypada jednak na niedzielę 1 września przed

południem. Tegoroczne uroczystości odpustowe w Wielu zapowiadają się okazałe. Wielewskie są niejako centrum życia religijnego Kaszubów Ziemi Zaborskiej. Należy nadmienić, iż odpust

na Kalwariach Wielewskich jest zarazem hołdem i obchodem maryjnym. W dniach kiedy bracia Kaszubi innych okolic pielgrzymują do Svjonova i Swarzewa, Kaszubi Ziemi Zaborskiej oddają cześć Pani Wielewskiej. Cudowny ten wizerunek Pocieszenia Matki Boskiej, pochodzi z kościoła OO. Augustianów w Chojnicach. Jak głosi tradycja, był on przez Kaszubów południowych — Gochów i Zaboraków zwany „Madonną Kaszubską”. Stróżem Kalwarii Wielewskiej i cudownego obrazu oraz organizatorem dorocznych manifestacji religijnych we Wielu jest znany duszpasterz i działacz społeczny Kaszuba ks. dziekan Józef Wrycia.

Komunikat Biura Prezydialnego K. R. N.

WARSZAWA (Obsł. wł.). Biuro Prezydialne Krajowej Rady Narodowej komunikuje, że zapowiedziana na dzień 31 sierpnia br. plenarna Sesja Krajowej

Rady Narodowej nie odbędzie się. O następnym terminie podane będzie osobne zawiadomienie.

Konflikt amerykańsko-jugosłowiański ma się ku końcowi

WASZYNGTON (PAP). Na konferencji prasowej urzędujący sekretarz stanu Acheson oświadczył, że rząd Stanów Zjednoczonych nie powziął decyzji w sprawie incydentu jugosłowiańsko - amerykańskiego, gdyż nie otrzymał jeszcze pełnego sprawozdania od swego ambasadora w Belgradzie.

BELGRAD (SAP). Belgradzkie koła oficjalnie wyjaśniają, że historie opowiadane zagranicą na temat odrzucenia a-

merykańskiego ultimatum przez marsz. Tito, wynikały zapewne z błędnego przetłumaczenia deklaracji jugosłowiańskiej, która stwierdza, że ultimatum amerykańskie zostało wyeliminowane, jako będące już bez znaczenia i nie wymagające zajęcia stanowiska.

Rząd jugosłowiański uważa obecnie ultimatum za nieaktualne, gdyż żądania Waszyngtonu zostały spełnione, zanim ultimatum zostało wystosowane.

Węgry żądają części Siedmiogrodu

LONDYN (BBC). Rozgłoszona w Budapeszcie podała tekst memorandum przedłożonego przez Węgry konferencji pokojowej na temat projektu traktatu z Węgrami. Memorandum idzie po linii oświadczenia, złożonego przez węgierskiego ministra spraw zagranicznych w Paryżu i domaga się aby traktat obejmował

klauzule przyznające, iż Węgry uczestniczyły w wojnie przeciwko Niemcom.

Memorandum domaga się dalej zapewnienia praw mniejszości węgierskiej w Czechosłowacji i Rumunii i żąda zwrotu około jednej piątej części Siedmiogrodu.

Sprawa Grecji przekazana Radzie Bezpieczeństwa

NOWY JORK (Obsł. wł.). Sekretariat Rady Bezpieczeństwa ogłosił, że żądania Ukrainy omówienia przez Radę sytuacji w Grecji, zostało dołączo-

ne do porządku obrad środowego posiedzenia. Nie jest jednak pewne czy Rada Bezpieczeństwa zdąży zająć się tą sprawą w środę. Na posiedzeniu

tym Rada zajmie się przede wszystkim zbadaniem raportu komisji w sprawie podań 6-ciu państw, które pragną się stać członkami ONZ.

Czy Arabowie wezmą udział w konferencji „okrągłego stołu”

LONDYN. Wedle doniesień z Palestyny, Arabowie zgodzili się na udział w konferencji „okrągłego stołu” pod warunkiem, że w konferencji uczestniczyć będzie również Wielki Mufti i że nie będzie rozważany plan podziału Palestyny.

Z OSTATNIEJ CHWILI

NOWY JORK. — W środę rano rozpoczęła swe obrady Rada Bezpieczeństwa.

PARYŻ. — Sekretarz Stanu Byrnes konferował we wtorek z premierem bułgarskim Georgiewem w sprawie traktatu z Bułgarią.

LONDYN. — Premier kanadyjski Mackenzie King odplynął z Anglii do Kanady. Brał on udział w konferencji paryskiej.

Gdzie przebywa Degrelle?

WARSZAWA (PAP). Korespondent United Press donosi z Madrytu, że przywódca rexiów, Leon Degrelle wyjechał we wtorek na pokładzie statku do Bilbao.

Rachunek Abisynii dla Włoch

PARYZ (PAP). Abisynia zażądała po 1000 funtów za każdego zabitego podczas inwazji włoskiej, w której zginęło 760.000 Abisyńczyków. Żądanie to jest jedną z pozycji rachunku, który Abisynia przedłożyła na Konferencji Paryskiej. Ogólna suma wynosi 185 milionów funtów szterlingów.

Wielkie manewry floty USA na Morzu Śródziemnym

LONDYN (PAP). United Press donosi o odbywających się na Morzu Śródziemnym wielkich manewrach amerykańskich z udziałem kilku lotniskowców.

Bormann jednak żyje?

MONACHIUM. Oficerowie amerykańskiego wywiadu zostali zelektryzowani wiadomością, że Bormann przyjechał samochodem do Monachium. „Associated Press” podaje, że natychmiast podjęte poszukiwania pozostały bez skutku.

Miny na angielskich statkach

LONDYN (BBC). Ostatnie doniesienia z Haify stwierdzają, że brytyjski parowiec Empire Raivel, który został uszkodzony na wysokości Haify przez minę, umieszczoną w jego kadłubie przez terrorystów żydowskich, począł tonąć. Statek ten miał przewieźć emigrantów żydowskich na Cypr.

Jugosławia pozostanie w Trieście

NOWY JORK (GA). W Paryżu rząd Jugosławii poinformował amerykańskiego sekretarza stanu Byrnesa, że Jugosławia może nie będzie mogła obecnie wycofać swych wojsk z Triestu, jeżeliby Konferencja Pokojowa miała wypowiedzieć się za umiędzynarodowieniem tego portu.

Polska kupuje w Anglii

LONDYN (BBC). Według doniesień z Warszawy Polska wkrótce poczyni zakup narzędzi w Wielkiej Brytanii. Zapłała nastąpi w postaci dostaw mebli z Polski do W. Brytanii.

Za dwa lata poczta raketowa

LONDYN. Jak donoszą z W. Brytanii za 2 lata przewiduje się tam wprowadzenie poczty raketowej. Jak twierdzą specjaliści przesyłki tego rodzaju poczty poruszać się będą z szybkością większą niż dźwięk. Angielskie ministerstwo

W Palestynie odprężenie

Jednak tajna radiostacja żydowska nadal ostro atakuje ugodowców

Tajna rozgłośnia żydowska, występująca pod nazwą „Głos walczącego Syjonu”, zaatakowała bardzo ostro szeregi wybitnych przywódców żydowskich, a m. in. prezydenta Światowej Organizacji Sjonistycznej, dr. Weizmana oraz prezydenta amerykańskiej organizacji sjonistycznej Wiese, nazywając ich ślepcami i defetystami.

Obecne przedstawicielstwo żydostwa, które popiera plan federacji w Palestynie — oświadczyła rozgłośnia — musi ustąpić.

Mimo to, według zgodnych doniesień z całego kraju napięcie, jakie panowało w ostatnich dniach w Palestynie, znacznie zmalało.

Co się stanie z całunem turyńskim?

RZYM (Obst. wł.). Obecnie wypływa we włoskim świecie katolickim sprawa słynnego całuna, w którym Chrystus miał być pochowany. Całun ten stanowił własność włoskiej rodziny królewskiej, która przywiozła go w XVI wieku z Francji i umieściła w katedrze w Turynie. Podczas wojny całun wrócił pod opiekę rodziny królewskiej i został umieszczony w pałacu Piemontu.

Król włoski Umberto, opuszczając

swą ojczyznę przyrzekł Kościołowi katolickiemu pozostawić całun we Włoszech.

Obecnie nie jest wiadomo, gdzie całun będzie przechowywany, ubiega się bowiem o niego katedra w Turynie, pewne osobistości kościelne twierdzą, że całun złożony będzie w Rzymie, zaś Neapol wniósł prośbę, aby przynajmniej czasowo całun powierzony był katedrze tego miasta.

Oszczędności b. dyktatora Włoch wartości 700 milionów lirów

RZYM (PAP). Włoski urząd intendencji finansowej informuje, że wartość mienia Mussoliniego w Mediolanie szacuje się na przeszło 700 milionów lirów. Ponadto w Gargnano, Solo i Como znaleziono rzeczy olbrzymiej wartości, należące do b. dyktatora

Włoch: meble orientalne, obrazy słynnych malców, medaliony, znany powszechnie naszyjnik „Annunziata”, brylanty, złoto oraz 27 paków z cenną zawartością, które Mussolini miał przy sobie w czasie ucieczki.

lotnictwa zakupiło już specjalne tereny z których wyrzucane będą rakiety, przełatające Atlantyk w ciągu półtoręj godziny.

Mufti przygotowuje nową ucieczkę?

PARYZ (PAP). Paryskie pismo „France-Soir” podaje wiadomość swego korespondenta, że jeden z najlepiej poinformowanych polityków arabskich wyraził się, iż oczekuje się przybycia Muftiego do luksusowej willi w pobliżu Bejrutu w Syrii.

Przed kilku dniami siostrzeniec Muftiego Isaak Darcish el Husseini, który był z Muftim w Paryżu, dozorował ładowanie bagażu Muftiego na samolot do Bejrutu, a w ostatniej chwili jeszcze jeden ciężki kufel został przywieziony na lotnisko w prywatnym samochodzie króla Faruka. Pilot odmówił jednak przyjęcia dodatkowego kufra, ponieważ był on

za ciężki. Twierdzą, że prezent ten zostanie później zabrany przez Muftiego, ponieważ wybiera się on sam niedługo do Bejrutu.

Jak wiadomo, Mufti Jerozolimy uciekł potajemnie z Francji w czerwcu br. Król egipski Faruk udzielił mu schronienia w Aleksandrii.

W Indiach znów zamieszki

LONDYN (Obst. wł.). Według doniesień z Indii, po ogłoszeniu nowego składu rządu indyjskiego w licznych częściach kraju doszło do nowych zamieszek. W szeregu wypadkach policja musiała otworzyć ogień celem przywrócenia porządku.

Przywódca Ligi Muzułmańskiej, — Dżinah, — oświadczył, że nowy rząd, w którym nie uczestniczą przedstawiciele Ligi, nie przyczyni się do uspokojenia nastrojów.

niemieckich jeńców wojennych, którzy wybuchł po aresztowaniu kilku jeńców.

— 75 statków, które Francja zakupuje w Stanach Zjednoczonych ma otrzymać nazwy miast, które odznaczyły się w czasie wojny, jak Nantes, Dunkierka, St. Nazaire i in.

— Cmentarze poległych żołnierzy alianckich we Francji będą oddane pod wspólną opiekę zainteresowanych narodów.

— Złodzieje wdarli się do pałacu Watykańskiego i obrabowali mieszkanie nieobecne w Rzymie kardynała Talotia.

NA INNYCH KONTYNTACH

— Wedle jeszcze nie ostatecznych danych, ofiarą zająć w Kalkucie padło 2.020 zabitych i około 4.300 rannych. Mieszkańcy tłumnie opuszczają miasto.

— B. minister sprawiedliwości Nawa sawat objął stanowisko premiera Sjamu.

— Samolot RAF „Aires” pobił dotychczasowy rekord, dokonując lotu Anglia — Nowa Zelandia w 60 godzin 45 minut.

— Nawiązano bezpośrednią komunikację lotniczą Rzym — Caracas (stolica Wenezueli) bez lądowania oraz Wielka Brytania i Hong - Kongiem z lądowaniem w Kairze, Kalkucie, Ranquie i Bangkoku.

— Świat. Fed. Zw. Zaw. zaapelowała do marszałka Smuthsa o rozpatrzenie żądań 50 tys. górników kopalni złota w Unii Płd. Afrykańskiej.

— Około 30 tys. min morskich w pobliżu Japonii zerwało się z kotwic, zagrożając liniom komunikacyjnym marynarki handlowej.

POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

— Ze względu na powagę sytuacji w Palestynie, Agencja żydowska zwołuje na koniec listopada Kongres Sjonistyczny.

— Rządy Egiptu i Stanów Zjednoczonych podniosły swe poselstwa do rangi ambasad.

— W strefie angielskiej wypędzono dotąd z posad i urzędów 141.000 hitlerowców.

Uwagi i spostrzeżenia**Zenujący zwyczaj**

W epoce przedwrześniowej zagnieździł się u nas pewien nieprzyjemny obyczaj. Mam na myśli hołdy składane dostojnikom państwowym przez ich władnych. Bez obawy o przesadę stwierdzić można, że był to jeden z najbardziej niecierpiących i ośmieszonych „zwyczajów” owych dni. Mieliśmy wszyscy dość tych „momentów imieninowych”, wręczania dyplomów honorowego obywatelstwa, nazywania ulic „imieniem”, podskakiwania i mizdrzenia się przed moznymi tego padofu.

Sposób, w jaki społeczeństwo reagoowało na to, dowodził zdrowia moralnego narodu. Uniżoność wobec zwierzchnika nie leży w naszym charakterze. Podobno we Francji istnieje ustawa zakazująca stawiania pomników osobom żyjącym i nazywania ulic ich imieniem. Przepis to bardzo słuszny i — w świetle doświadczeń ostatniej wojny — głęboko mądry.

I dziś, niestety, nie wszystko pod tym względem jest u nas w porządku. Okazuje się, że przedziej w czasie wojny ginęła dziesiątki milionów ludzi, niż pewne zwyczaje.

Niedawno n. p. „Dziennik Łódzki” zamieścił sporą wzmiankę o uroczystości z okazji imienin prezydenta i wiceprezydenta tego miasta. Podano dokładnie, gdzie się odbył ów obchód, kto był na nim obecny, kto i w czym imieniu składał gratulacje i t. p. „Wszystko to już było” — mawiał rzekomo mądrzec arabski Ben Akiba. (b-r).

Z dnia**Najważniejsze wydarzenia polityczne**

Niewątpliwie w ostatnich dniach wysunęły się na czoło wydarzenia politycznych trzy sprawy: Konferencja Pokojowa w Paryżu, problem Dardaneli oraz incydent jugosłowiańsko-amerykański.

W niedzielę upłynął ożwarty tydzień od chwili rozpoczęcia pracy paryskiej konferencji pokojowej. Mimo to komisje, wydzielne przez konferencję nie zakończyły nawet dyskusji nad projektami tekstów traktatów pokojowych z byłymi sprzymierzeńcami Niemiec.

Odnosi się chwilami wrażenie, że konferencja będzie trwała znacznie dłużej, niż pierwotnie przypuszczano.

W sprawie Dardaneli dyskusja trwa. Prowadzą ją dyplomaci i dziennikarze. To wszystko.

Incydent jugosłowiańsko-amerykański właściwie zakończył się ostatecznie. Ujmując go w największym skrócie, przedstawia się on następująco: Lotnicy amerykańscy poqwałcili suwerenność Jugosławii, ta z kolei zmusiła jeden samolot do lądowania, a drugi, który nie usłuchał wezwania, został zestrzelony. Nastąpiła wymiana not, przynajmniej, ostrych, po czym nastąpił koniec zafarę.

Rozwiązanie Wehrmachtu

BERLIN (PAP). Na posiedzeniu sędziwej komisji kontrolnej został oficjalnie rozwiązany niemiecki Wehrmacht oraz wszystkie niemieckie organizacje wojskowe ze sztabem generalnym na czele. Własności tych organizacji podległa rekwizycji. Jakakolwiek próba prowadzenia działalności wojskowej w okupowanych Niemczech będzie uznana za nielegalną.

Kronprinz politykuje

BERLIN. Kronprinz Wilhelm Hohenzollern, syn kaisera, przebywa obecnie w strefie amerykańskiej Niemiec, gdzie zajmuje się polityką. Ostatnio 63-letni kronprinz oświadczył wobec dziennikarzy zagranicznych, że przedwojenne granice Niemiec, a zwłaszcza wschodnie, powinny być utrzymane.

Więści z kraju i świata**POLSKA**

— Włoski min. handlu zagranicznego Campilli przyjął delegację polską do rokowań gospodarczych z Włochami.

— Do 1 listopada rb. otrzymamy z Francji wzamian za węgiel 1000 samochodów marki „Citroen”.

— Za 50 ton pierza, które wystaliśmy do Szwajcarii, nadeszła pierwsza partia zegarków, których cena hurtowa kalkuluje się po 1000 zł. sztuka.

— 52 uruchomione już cukrownie dały w kampanii jesiennej 190 tys. ton cukru (ponad 7 kg na głowę). W remoncie jest dalszych 16 cukrowni.

KRAJE EUROPY

— Specjalna komisja w Bułgarii, która ustala majątek b. króla określiła, że wynosi on ponad 20 miliardów lew. Pierwszy król bułgarski Ferdynand objął rządy nie mając żadnego majątku osobistego tylko długi.

— Amerykańska policja wojskowa stłumiła w obozie w Calabrona bunt 300

O nowy styl życia na Kaszubach

Przez swoje do znaczenia

Jest rzeczą powszechnie wiadomą, że Polska do dzisiejszego stanu zatarcia swych różnic plemiennych, jakie były w zaraniu naszych dziejów, doszła w ciągu dłuzych wieków z nakładem wielkiej pracy, wysiłków, walk wewnętrznych i zewnętrznych.

Zatarły się już granice geograficzne, zlały się kulturalne, gospodarcze, bo wspólnota interesów politycznych i gospodarczych, często i wspólne walki o te interesy, urabiały jedność myśli i dążeń, które wreszcie stworzyły organizację państwową, jednak wymazania cech wska zujących na dawne plemię Słazaków, Małopolan, Mazurów, Pomorzan nie doczekamy się. To, co zostało, zniwelować się nie da, bo jest wynikiem warunków socjalnych, rozwoju kultury i kształtowania się człowieka — jego duszy.

Wojna ostatnia dowiodła, że świat jako jedna bryła działająca za naciśnięciem quizka nie ostoł się. Zresztą nie jest to zgodne z wolnością człowieka, którego jedynie może krępować prawda a z niej płynące wielkie dobro.

W skład państwa polskiego weszliśmy jako plemię pomorskie, które z Mazurami zachowały najwięcej odrębności. Dzisiaj te zachowane odrębności pielęgnuje tak zwany regionalizm, a granice plemion przeszły w zlażbiające się niekiedy zlewające się granice etniczne.

Przeło to, co dzisiaj mamy jest naturalne i prawdziwe.

Kaszubi - Pomorzanie wyzbyli się dużo ze swych cech plemiennych, jednak nie tyle byśmy je nie posiadali. Nasze warunki socjalne, polityczne tak się ułożyły, tak podyktowały sprawami, takie wytworzyły sploty okolicznościowe, że zamiast ku niwelacji szliśmy przez nasz konserwatyzm, w kierunku odwrotnym. Okres konserwatyizmu to czas, przed wojną światową, w wojnie światowej i do r. 1929. Utrzymał to, na czym możemy dzisiaj się opierać!

Jakże to wielka siła ducha hartu bez szkoły, elementarza, nauczyciela, na takim stopniu zachować swoją mowę rodzimą. Za to należy się ojcom naszym wielka wdzięczność. Te zwyczajne, obrzędy, pieśni — kto zachował? Nie książki, zbio-

ry, ale lud nasz. Ten kto zwiąże się w głębi serca z tym wszystkim, co mu bliskie, co swojskie i wciąż otacza mowę swoją, pieśń — swój smutek i radość zwiąże z chęcią i polem, gospodarstwem i we frantówce znajdzie uśmiech po dniu pracy — ten jest prorokiem i nauczy-

ciem wielkiej prawdy: Njide do zqube nje przindą Kaszöbji".

Będzie to miało ogromne znaczenie wychowawcze, budzi zainteresowanie u drugich, bo kto będzie się nami interesował, jeśli my obojętni około siebie przechodzić będziemy, jak mary wśród powalonych i walących się pamiątek.

Jedynie przez miłość i pogłębienie swojszczyzny dojdziemy do poszanowania i znaczenia.

Jan Rompski.

Lista strat kultury kaszubskiej

1939—1946

8. KARNOWSKI JAN (pseudonim: Wzs Budzysz, Janowicz oraz inne). Urodził się w r. 1886 w Czarnowie w pow. chojnickim. Umarł 2. X. 1939 w Wyrzysku. Z zawodu był sędzią. Ostatnio na emeryturze. Był drugim po Majkowskim wielkim działaczem ruchu Młodokaszubskiego. Jego treścią życiową jest praca nad ludem kaszubskim a przez tomik poezji kaszubskiej „Novotni spjeve” staje się ojcem poezji kaszubskiej. Jest wybitnym literatem kaszubskim — pisze poezje, utwory sceniczne, oddaje się prozie. Ponadto wybija się jako krytyk i historyk kaszubski oraz badacz kultury kaszubskiej. Ostatnie lata przed śmiercią współpracuje i pisze do „Zrzesze Kaszöbskji” wychodzącej wówczas w Kartuzach. Obfitą swą spuścizną literacką i naukową (zawierającą wiele rękopisów jeszcze nie ogłoszonych drukiem) przekazuje „Zrze-

szincom” na ręce red. Feliksa Marszałkowskiego.

9. KREFFT KONSTANTYN, ks. dr. Urodził się 7. III. 1867 w Lubni, pow. chojnicki. Zmarł 11. VI. 1940 w obozie koncentracyjnym w Stutthofie. Ostatnio proboszcz w Tucholi. Był znanym działaczem społecznym i autorem artykułów z zakresu pedagogiki.

10. KRĘCKI FRANCISZEK, dr. prawa. Urodził się 18. IV. 1883 w Borzestowie, pow. kartuski. W r. 1940 został rozstrzelany przez Niemców w okolicy Gdańska. Był dyrektorem Banku „Kwilecki, Potocki i Ska” w Gdańsku. Należał do czołowych działaczy narodowych na terenie Gdańska. W latach 1909—1912 był współredaktorem „Gryfa”.

Dalszy ciąg listy strat kultury kaszubskiej w następnym numerze czwartkowym. BRUNON RICHERT.

KRONIKA KULTURALNA KASZUB

Rzeźbiarstwo w Wejherowie

WEJHEROWO. Wejherowo wybija się na Kaszubach pod każdym względem. Miło nam stwierdzić, że hasła o odrodzenie Kaszub nie przebrzmiewają bez echa. Rzemieślnik ma po wojnie przede wszystkim wdzięczne pole do popisu. Wybitnie rzeczy ludowych nowych nie spotykamy dzisiaj, a to co się okazuje ma już charakter przemysłu o tyle jednak wartościowe, że oparty jest na motywach sztuki ludowej czy to w hafcie i rzeźbiarstwie, czy też malstwie. Haft i rzeźbiarstwo to dwa gałęzie dotychczas nie wykorzystane.

W Wejherowie od kwietnia 1945 r. istnieje zakład rzeźbiarski w drzewie —

mistrza rzeźbiarskiego Edmunda Doeringa przy ul. św. Jacka 1.

Na początku pracował właściciel sam. Dzisiaj zatrudnia 2 czeladników i jednego ucznia. Praca wre. Dłuta różnego rodzaju żłobią w drzewie obecnie Męki Pańskiej różnej wielkości, przy czym rzeźbiarze zdobywają się na oryginalne w nowym stylu krzyże, na których widnieje Ukrzyżowany.

Rzeźba nie pozbawiona cech artystycznych, oczywiście stylizowanych, odbiegających od sztuki ludowej, ale doskonale reprezentująca się w tego rodzaju przemyśle.

Tutaj zalecałoby się rzeźbiarzom zwracać uwagę na motywy ludowe. W tym ich wielka wartość. Niech Jezus ukrzyżowany będzie oddany jak go sobie

lud wyobraża, jak sobie przedstawia Jego mękę i śmierć.

Zakład rzeźbiarski ma swoich mistrzów dłota, więc nie trudno mu z tym będzie. Warto tutaj pomyśleć o naszych kalwariach o zniszczonych figurach świętych.

Bardzo piękne są ramki do obrazków z rzeźbionymi motywami naszych hafców. Tu jest ważne, aby kompozycja posiadała tę lekkość jaką np. posiada ceramika p. Noetziła z Chmielna.

Należy tutaj jeszcze dodać, że praca p. Doeringa znalazła się na Wystawie Dorobku Gospodarczego w Gdańsku i uzyskała uznanie.

Zakład przygotowuje na Gwiazdkę szereg niespodzianek rzeźbionych i wierzymy, że osiągnie swój cel i stanie się fundamentem pod przyszłą fabrykę przemysłu rzeźbiarskiego na Kaszubach. (j)

Elektryfikacja pow. morskiego

Na skutek działań wojennych sieć wysokiego napięcia, która zbudowana została na parę lat przed wojną, a obejmowała swym zasięgiem pięć gmin powiatu morskiego, została całkowicie zniszczona. Prace około odbudowy sieci rozpoczęte zostały w maju br. przez Zakład Elektryczne Wybrzeża w Pucku. Dotychczas zdołano ogłębować 118 kilometrów linii wysokiego napięcia, oraz 26 kilometrów kabla i 174 km. linii niskiego napięcia. Zakłady Elektryczne Wybrzeża w Pucku czerpią dla siebie i restytuowanej trasy prąd z elektrowni w Gdyni. Na półwyspie Helskim sprawa przedstawia się nieco inaczej. Elektrownie w Helu i Jastarni na skutek dewastacji i zniszczeń wojennych nie były czynne, obecnie na Helu uruchomiono elektrownię o mocy 68 KVA, i elektrownię w kąpielisku Juracie pod Jastarnią o mocy 145 KVA. Z czasem przewidziana jest budowa trasy elektrycznej z Wielkiej Wsi — Władysławowa do osady rybackiej Chałup i Kuźnicy na mierzei Helskiej. Z naprawionych sieci powiatu morskiego czerpie obecnie prąd 42 wiosek zelektryfikowane. Dostawa energii elektrycznej dla osiedli nad brzegami otwartego Bałtyku ma duże znaczenie gospodarcze. Przyładek Rożewski, na którym znajduje się najsilniejsza latarnia morska im. Stefana Żeromskiego otrzymuje prąd również przez Zakłady Elektryczne Wybrzeża w Pucku. (S)

ALEKSANDER MAJKOWSKI (126)

Zecé i Przigodé Remusa

Zojereadto Kaszubskji (Postępnj vątk)

— Jeden z podroznjicków tego krolevskijgo zomku zdrzi na drugji svjat. Ale przed smjercą won chce konjeczno z tobą pogadac. Chcesz jisc? To poj! Jô cę z njim zamknę jak długo będziesz chcoł.

Jô sę anji chvjile nje namiszłoł, bo jakuzbe wodmovjic zeczbej człovjeka wumjerajęciqo? Ale kjej jem sę wobuvoł, to mje njico jakbe paťakjem scesenęto za serce. Jô so wuvozoł, że to wod słaboscé. Bom czuł, że mje te muré na sztołł moré vszeternostką setę vęduszaję. Ale v tim razu dusza moja ju sę vclękla, bo vjidzala, cęqom cellesnimi woczoma jesz nje vjidzoł.

Szedł jem tede za dozeroczem, chturen mje provadzeł długjim domovnjikjem jaz do wostatnich dvjerzi. Pokąd jem votmikoł, movjil do mje:

— Tu më kładzeme tich, chternim nje not krolevskijgo vjktu, bo ju teźkę na stoł pofozile. Doznajesz sę som. Tero le veñdz. Na poñnjé jô vovvorę.

Jak won za mną z trzoskjem cęzčkich kluczi zamknął dvjerze, tej jô wuzdrzoł jizbę vëbjeloną z duzim tożem

za krata żelazną i z krziżem na scanje. V norce na tożku v bestri sodzenni poscelé lezoł człovjek. Ale jak won sę licami ku mje wobroceł, tej mje sę zatręsté kolana i vszetka krev mje do serca zbjęgła: Tam lezoł krol jezora.

Całą chvjilę ma wobaji na sę patrzela nje movjace jedniqo slova, jaz ku reszce krol jezora veciqajęc do mje zolta jak vosk rękę rzekł słabim zevem: — Remus! Znajesz tē mje?

Muszoł jem sadnac na zedlu przē tożku — tak mje sę v qłovje kręcęc zacęto. Tec ten, co tam lezoł, jesz toñskijgo roku ze mną v gromadze przebjęq v dvuch dnjach droqę wod qór kalvarijskich jaz do Moqjite Tuszkovskji Matkji, dzirčkji i mocniqo serca. A tero na tim tożku lezala le jeqo cenjō, bez mjazdrē i krevji. Zqasfo jeqo vorzłové vezdrzenjé, a z woczju qęboko zapadlich pod qęstimi bjołimi brevjami vëzerata smjerc.

Jô po chvjile do njego przęstępił i scesnał jeqo voschtą rękę, a pitanjé samo mje veszło z qębē.

— Jakjim sposobem wonji vaspana zľapjilē?

Won na to zaprzeczeł qłovą i rzekł: — Krola jezora qvottem vzęc, teo be zoden smjertelni człovjek nje potrafjil. Somem sę vëdoł v ręce njeprziacōł.

Zdjevjoni zdrzoł jem na njego.

— Tē sę dzevjisz! — rzekł — i mosz z cęqo. Ale verozumjesz vszet-

ko, kjej cē povjem: Sin mój nje žije!

Jak te slova verzekł, pjerse mu zacęte robjic i cała chvjilę nje rzekł njic. A jô sę dobroł, że jak fudamañt pękt, na chternim won nodzeję svoje i rodu svojigo budovoł, tej i won straceł volę do zęcō. Ale won jak przęszedł do sebję, zacęł tak movjic.

— Nje chcoł jô sluchac na Kalvariji i nje povjesel jô szczudła z moją vjerna bronją jako wofjarę na krziżu, ale Pon Bog zestoł na mje takji przimus, że lepij mje befo legnac njezevi v kaplicē wukrzizovanjō.

Spomnjenjē qō tak rozebrało, że znovu dłuqę chvjilę lezoł jak bez ducha, le cęzčkji dech v jeqo pjersach qroł. A jak przęszedł do sebję, tej rzekł:

— Movjil mje roz mądri człovjek przed laty: V dziejach Kaszubōv Smętk machťo vszelką robotę zľimi polcami, a z ti prziczinē tak lecho nom sę vjedze. Bo wuvoznej som: Vzęle ti Niemce nom zemjē, vjęle svobode, vjęle panovaniē, duszą nas dzis jak vjilce a vszetko sę wukłodoł na jich pozetek jistamantnie, jakbe nas Pon Bog wopusceł. Zdrze: Tē wod pjersziqo z njimi zęchnjęcō dostol jes sę v jich njevola. A jô dziso v ti sodzē wumrzę. A jednak ma dzece ti zemji rodnjoni i vzęlesme je po vojcach v spodku!

Jô nje vjedzoł, co na to rzec. Potim mje przęszło do qłove:

— A może nom le vjidu zbivō, żebe to machtanjē Smętkę rozplętać!

Krol jezora chvjilę rozmiszłoł, tej rzekł:

— A może le nje wumjemē sobje mjeczę wukuc, bē to machtanjē Smętkové wod razu przecęc? I dloteqo rozqji naszich, co kvjittē bodejze daleko na zochod stuńca, qjinełę jedna za drugą jak jō: Noprzod jak zbojnijkji po lasach i po jezorach sę tacacē a ku reszce woddajęce duszē v njemieckji sodze.

Wodpoczęł chvjilę, tej sę jiscel:

— Tero na Zoborach zqasnje przewjisko Muchōv-Zoborskjich, a tim co przjindą, przikłodoł mój, qotovi naqjac karkji pod jarzmo. Ale vjem jedniqo, co karku nje zęqnie. — I vezdrzoł na mje i patrzel mje dłuqo v woczē.

— Poznoł jô cebje na jezerze, na nasz vędrovce po lasach, vjem, jakzes poczęstovoł tich kęsich psōv, kjej cē krzivadę robjile. Cebje zrobyj panem na Zoborach.

— Vaspanje! — rzekł jem na to. — Bjedni jezdem a całi mój sposob lezi na moji karze, chterna popichom vode vse do vse. Jakjim pravem jô mom nabęc vasze Zobore?

— Pravem sina! — rzekł krol jezora. — Mom jesz jedno dzecko: coreczkę ducha mojiqo, jak jem sę doznoł v noczęzsi chvjilē mojiqo zęcō. Va woboje vechovjeta mje pomscecal!

(Postępnj vątk mdze)

Na Ziemi Kaszubskiej

Komunikują, że...

GDYNIA (dz). Na stoczni rybackiej w Gdyni znajdują się w budowie cztery kutry rybackie. Wymiary ich są następujące: długość 15 m, szer. 5 m, wysokość 2,5 m. Koszt budowy jednego kutra wynosi około 3,5 mil. zł. Czas budowy — 8 miesięcy.

WEJHEROWO. Związek b. więźniów politycznych koło Wejherowo organizuje dnia 1 września br. wyjazd do Pucka na uroczystość odsłonięcia i poświęcenia pomnika ku czci zamordowanych. Wyjazd samochodami. Zbiórka w nych. Wyjazd samochodami. Zbiórka w niedzielę 1 września o godz. 7 rano obok Zarządu Miejskiego. Koszty przejazdu 30 zł. Zapisy przyjmuje sekretarz związku p. Alojzy Kreft, Starostwo Morskie, pokój 19, codziennie od godz. 9 do 11 do piątku 30 bm.

WEJHEROWO. Starostwo Morskie — Referat Aprowizacji i Handlu — podaje do wiadomości, że cena 1 kg chleba z mąki żytniej 90% z dniem 26. 8. 1946 r. obniżono na 18,— złotych. Pobieranie wyższych cen będzie karane. Ceny powyższe obowiązują na terenie powiatu morskiego.

WEJHEROWO. Na tutejszym Posterunku M. O. znajdują się znalezione trzy rowery męskie, które są do odebrania po oddaniu właściwej karty rowerowej względnie udowodnieniu własności. Osoby zainteresowane proszone są zgłaszać się na Posterunek M. O. Wejherowo.

HEL — pow. morski (dz). Ciężka jest sytuacja naszych rybaków morskich na półwyspie helskim. Brak im przede wszystkim kutrów, gdyż większość z

nich wywoził okupant. Poza tym burzliwe morze trzykrotnie w tym roku porwało im sieci. Ponadto brak rybakom spółdzielczej wędzarni, która pozwalałaby wędzić ryby na miejscu. W Jastarni ocalała wprawdzie przedwojenna wędzarnia spółdzielni rybackiej, ale wędzarnię tą zajmuje wojsko, które jej już nie używa od początku bieżącego roku. Czy nie byłoby lepiej, aby wojsko dla swoich celów zajęło wędzarnie bardziej na zachód np. w Łebie, Postominie czy Dałłowie, gdzie braku jeszcze naszych rybaków, a wędzarnię w Jastarni oddało rybakom?

RYBNO — pow. morski (KAC). Gromada Rybno organizuje w roku bieżącym pierwsze dożynki. Odbędą się one w niedzielę dnia 1 września br. Program przewiduje zbiórki o godz. 10 na placu świetlicy Samopomocy Chłopskiej w Rybnie, Mszę św. w kościele parafialnym w Starych Młotach, pochód żniwny w wsi Rybno, wspólny obiad, 16.30 przedstawienie teatralne i o 19 zabawę ludową.

KARTUZY (KAC). Pomimo złej pogody prace żniwne na terenie powiatu kartuskiego postępowały sprawnie. W chwili obecnej powiat kartuski produkuje w żniwach innym powiatom województwa gdańskiego.

ŁEBORK (KAC). Społeczeństwo łęborskie postawiło sobie za cel przyjscie z pomocą Warszawie przez zapewnienie najbardziej potrzebującym jej dzieciom zdrowego i wygodnego wypoczynku w świeżym powietrzu nadmorskim. 114 dzieci wzięły do siebie rodziny uspołecznionych obywateli powiatu, 46 dzieci w dziesięcioosobowych zespołach pod opieką wychowawców umieszczono w majątkach państwowych. 37 dzieci przebywa u ro-

dzin w miejscowości Łeba, zażywając codziennej kąpeli morskiej. Spędzają one parę godzin dziennie razem, bawiąc się wspólnie pod kierownictwem instruktorów.

Ze sportu na Kaszubach

Ze życia K. S. „Puck”

PUCK (KAC). W ubiegłą niedzielę został rozegrany w Pucku mecz piłki nożnej pomiędzy K. S. Puck a przebywającą na Wybrzeżu drużyną warszawską P. K. S. Elektryczność, który zakpiął się zwycięstwem Warszawy w stosunku 4:2. Do połowy 1:0 dla gości. Po przerwie w pierwszych minutach goście poprawiają swój wynik na 2:0, drużyna pucka dając z siebie wszystkie siły wyrównuje ten wynik na 2:2. Jednakże drużyna warszawska nadając w ostatnich 10 minutach szalone tempo gry zyskuje dalsze 2 bramki wynik 4:2, czego gospodarze nie mogą już wyrównać.

Drużyna warszawska była technicznie lepsza od gospodarzy i pokazała naprawdę wysoki poziom gry. Musimy tu też podkreślić godne podziwu zachowanie się mieszkańców Pucka, którzy pomimo szalonej ulewy przez cały czas meczu gremialnie stawili się na stadionie. Mimo przegranej dla Pucka oklaskom na cześć Warszawiaków nie było końca. Po meczu przyjmowani byli gości herbatką przez gospodarzy. Prezes klubu sportowego Puck ob. Piór podziękował gorąco gościom za przybycie i rozegranie meczu. Skolei zabrali głos prezes klubu warszawskiego, kierownik i kapitan drużyny, dziękując za tak miłe przyjęcie i okazaną sympatię Warszawie przez miejscowe społeczeństwo. Kapitan drużyny obiecał rozegrać rewanżowy mecz w Pucku po ukończeniu i turnee w Województwie Gdańskim.

Na marginesie podkreślić musimy szybki rozwój klubu sportowego w Pucku, który w ciągu kilku miesięcy poza

drużyną piłki nożnej zorganizował sekcję pływacką i sekcję kajakową. Sekcja kajakowa dzięki staraniu prezesa klubu ob. Pióra i poparciu miejscowego społeczeństwa została zaopatrzona w sprzęt sportowy i kajaki dzięki czemu będzie mogła wziąć udział w mistrzostwach kajakowych Polski w Poznaniu, które odbędą się 28 września br.

Tak więc Puck jest jednym z nielicznych miast w Polsce, gdzie sport kajakowy został postawiony już na nogi. Ambicją i dążeniem sekcji kajakowej Puck jest aby w przyszłym roku mistrzostwa kajakowe odbyły się w Pucku tak jak to było przed wojną, czego z całego serca im życzymy. (L.S.)

ODPOWIEDZI REDAKCJI

Ks. J. W. z K. Uwaga Przewielebnego Księdza jest słuszna. Pismo nasze jest przeznaczone dla ogółu Kaszubów, a więc dla inteligencji, mieszkańców miast oraz wsi. Dlatego też musimy z jednej strony tak pisać, aby być zrozumianym przez szeroki ogół, a z drugiej, aby zainteresować również inteligencją kaszubską. Doprawdy trudne zadanie. Prosimy o pomoc. Brak jeszcze zawsze piszących. Chcemy stworzyć przy naszym piśmie zdrowy ośrodek myśli kaszubskiej i katolickiej.

UNIEWAŻNIAM skradzione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne i inne dowody na nazwisko Szymelfenią Bronisława, Łębork, Murarska 21. (306)

UNIEWAŻNIAM zgubioną kartę tożsamości konia. Bigot Leon, Ciecuchino, pow. morski. (317)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Bąk Małgorzata — Gowino, pow. morski. (274)

UNIEWAŻNIAM zgubione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne. Stankowski Kazimierz, Gościcino, pow. morski. (310)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Augustyn Magrian — Rekowo, pow. morski. (281)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Wick Feliks, Czastkowo, powiat morski. (300)

UNIEWAŻNIAM skradzioną legitymację zniżki PKP. na nazwisko Naszala Klara, Reda, pow. morski. (297)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Konkol Anna — Titowo, pow. morski. (279)

MASZYNISTKA potrzebna od zaraz Zgłoszenia do Milicji Obywatelskiej, Wejherowo.

UNIEWAŻNIAM skradzione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne i inne dowody na nazwisko Magrian Franciszek i Helena, Chwaszczyno, pow. morski.

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne i inne dowody na nazwisko Ryga Józef, Leśniewo, pow. morski. (301)

UNIEWAŻNIAM skradzione zaświadczenie rejestr. R. K. U. Gdynia oraz inne dokumenty — Milka Leon, Wejherowo, Św. Jacka 10. (292)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Baran Marta — Żarnowiec, pow. morski.

UNIEWAŻNIAM skradziony dowód osobisty stały, zaświadczenie RKU Gdynia, świadectwo maturalne i dokumenty służbowe na nazwisko Białk Władysław, Wejherowo, Derdowskiego. (303).

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Białk Lidia, Karlikowo, powiat morski. (289)

UNIEWAŻNIAM zgubione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne, dowód zameldowania — Bolda Leon, Wejherowo Sobieskiego 263. (277)

UNIEWAŻNIAM zgubione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Drewczyńska Franciszka, Wyszecino, powiat morski. (296)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Badtke Franciszka, Mechelinki, pow. morski. (299)

UNIEWAŻNIAM skradzioną kartę rowerową, kartę tożsamości konia, karty żywnościowe na nazwisko Paweł, Augustyn i Jan Wojewscy — Częstkowo, pow. morski. (273)

UNIEWAŻNIAM skradzioną Kenkartę, metrykę urodzenia na nazwisko Rohoń Antoni, Sopoty, Marszałka Żymierskiego 24. (313)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Ramisch Witold — Starzyno, powiat morski. (286)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Lademann Leon, Żarnowiec, pow. morski. (287)

UNIEWAŻNIAM zgubiony dowód osobisty, zaświadczenie RKU, książkę dla konia i inne dokumenta na nazwisko Pieper Antoni, Karwieńskie Błota, pow. morski. (312)

UNIEWAŻNIAM zgubione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Rutz Augustyna, Pieleszewo, pow. morski. (316)

Kupujemy rzepak i tłoczmy na olej

Olejarnia Wejherowo, 12 marca 213

POTRZEBNA od zaraz dziewczyna do prac domowych. Zgł. w Adm. „Zrzesz Kaszëbski”.

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Gojka Agnieszka, Reda, pow. morski. (321)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Górską Julianna, Reda, pow. morski. (320)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Rzepa Joanna, Mrzezino, pow. morski. (308)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Majka Julianna, Mrzezino, pow. morski. (307)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Pałzikowski Julianna i Franciszek, Domatówko, pow. morski. (322)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne, kartę portową nr. 905, legitymację Związku Zawodowych Marynarzy i robotników portowych, kartę żywnościową na nazwisko Dybowski Stefan, Wejherowo, 3-go Maja 28. (314)

Państwowa Fabryka Mebli i Krzesel Gościcino, pow. Morski

zakupi:

- 1) kilka mocnych koni
- 2) większa ilość łańcuchów przeciwślizgowych do traktorów
- 3) większą ilość opon samochodowych wielkości 1275x28 i inne, w dobrym stanie.

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Baran Marta — Żarnowiec, pow. morski.

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Gerszewski Aleks, Wejherowo, pow. morski. (315)

UNIEWAŻNIAM zgubione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne wydane przez Starostwo Morskie na nazwisko Nowicka Cecylia, Częstkowo, gmina Szemud. (311)

UNIEWAŻNIAM zgubione tymczasowe zaświadczenie rehabilitacyjne na nazwisko Gruba Feliks, Poqórze, pow. morski. (309)

UNIEWAŻNIAM skradzione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne, kartę RKU. Gdynia, kartę powołania, kartę rowerową, dwie karty pracy. Tesmar Paweł, Bieszówice, pow. morski. (333)

UNIEWAŻNIAM zgubione stałe zaświadczenie rehabilitacyjne, zaświadczenie poborowe i inne dokumenta. Rohraf Józef, Celbowo, pow. morski. (332)

REDAKCJA: redaktor naczelny Brunon Richert, członkowie Kolegium redakcyjnego: Ignacy Szutenberg, Jan Rompski, Jan Trepczik, Józef Gniech.
WYDAWCA: Spółdzielnia Wydawnicza „Zrzesz Kaszëbskô. **ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI:** Wejherowo, Rynek 7, Skrzynka Poczтовая 30, Telefon Nr. 68.
PRENUMERATA: Poczтовая i pod opaską miesięcznie 25.— zł. Prenumeratę pocztową należy zamawiać od 10 do 20 każdego mies. na następny miesiąc. Pod opaską na miejscu w Administracji lub przekazem pocztowym. **CENA OGŁOSZEŃ:** drobne za wvraz 8 zł: najmniej 10 wvrazów. Tłusty druk 100 proc. więcej.
 Ogłoszenia reklamowe za tekstem 15 zł za 1 mm szpalty. Administracja nie przyjmuje odpowiedzialności za terminowe ogłoszenia.